

Barne- og likestillingsdepartementet

Deres ref.:
15/3712

Vår ref.:
16/06194-5

Dato:
21.10.2016

Svar på høring - Forslag til ny lov om omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere - Omsorgssenterloven

Utvalg for velferd og folkehelse i Sarpsborg behandlet i møte 18.10.2016 høringsnotat - Forslag til ny lov om omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere – (Omsorgssenterloven).

Sarpsborg kommunes høringsuttalelse følger av vedlagte saksutskrift med vedtak.

Med hilsen

Marit Pedersen

Dette brevet er signert elektronisk

Vedlegg:

Kopi til: Kirsti Skaug/Kommuneområde velferd

Saksbehandler: Marit Pedersen, Kommuneområde velferd

SAKSUTSKRIFT

Arkivsak-dok. 16/06194-2
Saksbehandler Marit Pedersen

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Utvalg for velferd og folkehelse 2016 - 2019	18.10.2016	7/16

Høring - ny lov om omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere (omsorgssenterloven)

Saken er fremmet etter prinsippet om fullført saksbehandling.
Følgende har vært medsaksbehandlere: Britt Hege Engeset, Enhet barnevern

Vedlegg:

Høringsbrev – forslag til ny lov om omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere (omsorgssenterloven)

Lovutkast til lov om omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere

Sammendrag:

Barne- og likestillingsdepartementet har sendt på høring forslag til ny lov om omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere (EMA) under 15 år (omsorgssenterloven).

Hovedtrekkene i den nye omsorgssenterloven er:

- Omsorgssentrene skal ikke lenger reguleres i barnevernloven
- Bo- og omsorgstilbudet skal bygge på barne- og flyktningfaglige vurderinger
- Tilbudet skal kunne differensieres ut fra barnas alder og behov
- Lovfestet tilsyn ved fylkesmannen
- Likeverdig godkjenning av bo- og omsorgstilbud – også statens
- Barn som er fylt 15 år kan flyttes fra omsorgssenter til mottak for EMA 15 – 18 år
- Det åpnes for midlertidig godkjenning av mottak for EMA

Det er etter rådmannens syn positivt at det kommer en egen lov for EMA under 15 år. Rådmannen vil spesielt trekke fram forslaget om familiebaserte botilbud for de yngste og de med spesielle behov. Kartleggingen av barnet som gjøres i omsorgssentrene kan oversendes bosettingsmyndighet (kommunen) uten hinder av taushetsplikt eller samtykke. Dette vil lette arbeidet for kommunene. Likeverdig godkjenning av bo- og omsorgstilbud og lovfestet tilsynsplikt av Fylkesmannen er også positivt. Flere av endringene vil imidlertid kunne medføre økt belastning for førstelinjetjenestene i kommunene. Spesielt gjelder det forslaget om lavere kompetansekrav og bemanning i omsorgssentrene. De økonomiske konsekvensene det vil kunne få for kommunene som skal gi tjenester til disse barna, berøres ikke i lovforslaget. Rådmannen har i den sammenheng forventninger til økonomisk kompensasjon fra sentrale myndigheter.

Utredning:

Barne- og likestillingsdepartementet har sendt på høring forslag til ny lov om omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere (EMA) under 15 år (omsorgssenterloven). Forslag til lov regulerer bo- og omsorgstilbudet til denne gruppen. Forslaget til ny lov –

Omsorgssenterloven – innebærer at kap. 5 A i barnevernloven. oppheves. Omsorgssentre skal ikke lenger reguleres i barnevernloven. Dette får også konsekvenser for barnevernlovens §§ 2-3, sjuende ledd og 2-3 B første og tredje ledd.

Departementet ønsker å regulere bo- og omsorgstilbudet til EMA under 15 år løsrevet fra retningslinjene for drift av ordinære barnevernsinstitusjoner. Bakgrunnen for dette er at disse barna har ulike behov og trenger et mer differensiert bo- og omsorgstilbud enn det dagens lovverk åpner for. De skiller seg fra barn i det ordinære barnevernet. Kravene til kvalitet, godkjenning, tilsyn og rettigheter for barn i omsorgssentre er i hht dagens lovverk de samme som for barnevernsinstitusjoner.

Den store tilstrømningen av enslige mindreårige asylsøkere høsten 2015 synliggjorde behovet for et mer fleksibelt regelverk som kan ta høyde for varierende ankomsttall.

Departementet foreslår derfor en egen lov om enslige mindreårige asylsøkere som er mer tilpasset denne gruppen barn, og som samtidig gir myndighetene større fleksibilitet. Yngre barn og/eller de med særskilte behov skal kunne få bo i en familie som et alternativ til et omsorgssenter. Familiebaserte tilbud må oppfylle de samme kravene som for godkjenning av fosterhjem. Bufetat skal også ha ansvar for det familiebaserte tiltaket og omsorgen for barna som bor i sentrene. Tilbudet skal bygge på en barnefaglig og flyktningfaglig standard – ikke en barnevernsfaglig standard. Det åpnes for lavere voksentetthet enn dagens krav. Kravene til kompetanse lovfestes, men senkes i forhold til kravene i barnevernsloven.

Taushetsplikten skal ikke være til hinder for at kartlegging av barnet som gjøres i omsorgssentrene oversendes til bosettingsmyndighet (kommunen). Fylkesmannen skal føre tilsyn med omsorgssentre og familiebaserte botilbud. Dette har ikke vært tilfellet tidligere. Statlige omsorgssentre skal godkjennes på lik linje med de private og kommunale. Det åpnes for at barn som er 15 år og som allerede bor i omsorgssentre, skal kunne flyttes til asylmottak for EMA 15 – 18 år. Lovforslaget åpner for midlertidig godkjenning av omsorgssentre for inntil ett år. Det åpnes også for lavere standard på fysiske forhold, som f.eks. bruk av flermannsrom. Dagens tvangsbruk, som er hjemlet i barnevernsloven, innskrenkes.

Rådmannens vurdering:

Det er positivt at det kommer en egen lov om omsorgssentre for EMA under 15 år løsrevet fra retningslinjene for drift av ordinære barnevernsinstitusjoner. Ordningen med et familiebasert botilbud til de yngste og/eller de med særskilte behov vurderes som svært positiv. Det familiebaserte tilbudet må oppfylle kravene som for godkjenning av fosterhjem. Rekruttering av familier kan bli en utfordring da behovet for fosterhjem også er stort for «kjernebarnevernet». Loven åpner for at kartleggingen som omsorgssenteret gjør av barnet kan oversendes bosettingsmyndighet uten hinder av taushetsplikt eller samtykke. Dette vil lette arbeidet for kommunene ved en bosetting. Det er en styrke for omsorgstilbudet til disse barna at de statlige omsorgssentre også skal godkjennes linje med de private og kommunale. På den måten blir det en likeverdig godkjenning av alle bo- og omsorgstilbud til denne gruppen. Videreføringen fra barnevernsloven om at fylkesmannen skal ha et overordnet ansvar for tilsyn med omsorgssentre og familiebaserte tilbud er en styrke.

Loven åpner for et mer differensiert bo- og omsorgstilbud. I utgangspunktet er dette en god endring. Nåværende lovverk åpner kun for plassering i omsorgssentre. Det kan stilles spørsmål ved hvorvidt man på et så tidlig tidspunkt som i ankomstfasen kan si noe om barnets behov for oppfølging annet enn hva man antar er et behov utfra alder. Ved lavere kompetansekrav til ansatte og bemanning på omsorgssentrene, kan det være en fare for at kvaliteten på omsorgen og oppfølgingen som disse barna trenger ikke blir god nok. Det igjen kan medføre at man ikke kommer tidlig inn med nødvendige hjelpetiltak. Det er kommunene ved sin helsetjeneste og ved sine pedagogiske tilbud som vil måtte håndtere disse utfordringene uten at det gis tilstrekkelig økonomisk kompensasjon for dette.

Lavere krav til kompetanse og bemanning i omsorgssentrene enn dagens ordning vil også kunne påvirke kvaliteten på kartleggingen omsorgssenteret skal gjøre av barnet. Er den ikke god nok, vil det også kunne gå utover omsorgen og oppfølgingen av barnet og bidra til økt hjelpebehov fra vertskommunen og/eller en bosettingskommune. Kommunene må da kunne forvente økonomisk kompensasjon fra staten, slik at de kan gi et tilstrekkelig tilbud.

Loven åpner for en mer nøktern standard som f.eks. at barna ikke lenger har rett til enerom bortsett fra ved særskilte behov, ei heller krav til arealer til lek og fritid. I perioder med høyt antall ankomster er det behov for fleksible løsninger. Det er imidlertid grunn til bekymring for hvilke konsekvenser dette vil få for barna dersom de blir sittende lenge i mottak pga. lang saksbehandlingstid.

Miljømessige konsekvenser:

Ingen

Økonomiske konsekvenser:

De mange endringene i kvalitetskravene i den nye loven kan føre til økt press på førstelinjetjenestene i kommunene. Når barna er i asylsøkerfasen, er det vertskommunen som er ansvarlig for å gi disse barna helseoppfølging og et pedagogisk opplæringstilbud tilpasset det enkelte barn. Ekstraavgifter som kommunene måtte få som følge av nedsatt fungering hos et barn i asylsøkerfasen godtgjøres ikke økonomisk. Ved innføring av ny lov forutsetter rådmannen at kommunen får kompensasjon for eventuelle merutgifter. I henhold til dagens regelverk kan det kun søkes om godtgjøring når barnet er bosatt.

Rådmannens innstilling:

Rådmannens vurderinger i saksframlegget vedtas som Sarpsborg kommunes høringsuttalelse til ny lov om omsorgssentre.

Behandling i Utvalg for velferd og folkehelse 18.10.2016

Følgende hadde ordet ved behandlingen av saken:

Christer Solheim Ryen (AP), Rolf Agnalt (FRP), kommunesjef Kirsti Skaug, Elise Bjørnebekk-Waagen (AP), Stedfortreder kommunesjef velferd Arne Holmstøen, rådgiver Britt Hege Engeset, Ingrid Lileng Westberg (SP)

Representanten Christer Solheim Ryen (AP) fremmet på vegne av Arbeiderpartiet, Kristelig folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk venstreparti følgende forslag:

Sarpsborg kommune vil understreke at barn som flykter alene først og fremst er barn og at de gjennom FNs barnekonvensjon har klart definerte rettigheter til omsorg og beskyttelse på lik linje med alle andre barn i Norge.

Norge har i mange sammenhenger gått foran og vist vei ved å gi barn rettigheter som selvstendig individ. Det er prinsipielle utfordringer med å ha et eget lovverk for barn som har asylsøkerstatus og at det skal være forskjellig nivå på omsorgen som ytes. Norge bør ha et godt vern og et likeverdig tilbud til barn.

Samtidig er ordningen med et familiebasert botilbud til de yngste og/eller de med særskilte behov svært positivt. Det familiebaserte tilbudet må oppfylle kravene som for godkjenning av fosterhjem. Rekruttering av familier kan bli en utfordring da behovet for fosterhjem også er stort for «kjernebarnevernet». Loven åpner for at kartleggingen som omsorgssenteret gjør av barnet kan oversendes bosettingsmyndighet uten hinder av taushetsplikt eller samtykke. Dette vil lette arbeidet for kommunene ved en bosetting. Det er en styrke for omsorgstilbudet til disse barna at de statlige omsorgssentre også skal godkjennes linje med de private og kommunale. På den måten blir det en likeverdig godkjenning av alle bo- og omsorgstilbud til denne gruppen. Videreføringen fra barnevernsloven om at fylkesmannen skal ha et overordnet ansvar for tilsyn med omsorgssentre og familiebaserte tilbud er en styrke.

Loven åpner for et mer differensiert bo- og omsorgstilbud. I utgangspunktet er dette en god endring. Nåværende lovverk åpner kun for plassering i omsorgssentre. Det kan stilles spørsmål ved hvorvidt man på et så tidlig tidspunkt som i ankomstfasen kan si noe om barnets behov for oppfølging annet enn hva man antar er et behov utfra alder. Ved lavere kompetansekrav til ansatte og bemanning på omsorgssentrene, kan det være en fare for at kvaliteten på omsorgen og oppfølgingen som disse barna trenger ikke blir god nok. Det igjen kan medføre at man ikke kommer tidlig inn med nødvendige hjelpetiltak. Det er kommunene ved sin helsetjeneste og ved sine pedagogiske tilbud som vil måtte håndtere disse utfordringene uten at det gis tilstrekkelig økonomisk kompensasjon for dette.

Lavere krav til kompetanse og bemanning i omsorgssentrene enn dagens ordning vil også kunne påvirke kvaliteten på kartleggingen omsorgssenteret skal gjøre av barnet. Er den ikke god nok, vil det også kunne gå utover omsorgen og oppfølgingen av barnet og bidra til økt hjelpebehov fra vertskommunen og/eller en bosettingskommune. Kommunene må da kunne forvente økonomisk kompensasjon fra staten, slik at de kan gi et tilstrekkelig tilbud. Sarpsborg kommune er skeptisk til resultatene for barna av et slikt redusert krav til kompetanse og bemanning.

Loven åpner for en mer nøktern standard som f.eks. at barna ikke lenger har rett til enerom bortsett fra ved særskilte behov, ei heller krav til arealer til lek og fritid. Sarpsborg kommune mener det bør stilles krav om egnede arealer til lek og fritid. Enerom bør fortsatt være hovedregelen for omsorgssentrene. Det er grunn til bekymring for hvilke konsekvenser de foreslåtte endringene vil få for barna dersom de blir sittende lenge i mottak pga. lang saksbehandlingstid. De første årene etter ankomst er avgjørende for flyktingene. Det gjelder både psykiske plager og integreringen.

Sarpsborg kommune ønsker ikke en lovendring som svekker barns oppvekst.

Representanten Rolf Agnalt ba om gruppemøte for opposisjon.

Votering

Rådmannens innstilling ble satt opp mot forslag fra AP, KRF, SP og SV. Forslag fra AP, KRF, SP og SV ble vedtatt med 7 stemmer (mindretallet H1 og FRP3).

Vedtak

Sarpsborg kommune vil understreke at barn som flykter alene først og fremst er barn og at de gjennom FNs barnekonvensjon har klart definerte rettigheter til omsorg og beskyttelse på lik linje med alle andre barn i Norge.

Norge har i mange sammenhenger gått foran og vist vei ved å gi barn rettigheter som selvstendig individ. Det er prinsipielle utfordringer med å ha et eget lovverk for barn som har asylsøkerstatus og at det skal være forskjellig nivå på omsorgen som ytes. Norge bør ha et godt vern og et likeverdig tilbud til barn.

Samtidig er ordningen med et familiebasert botilbud til de yngste og/eller de med særskilte behov svært positivt. Det familiebaserte tilbudet må oppfylle kravene som for godkjenning av fosterhjem. Rekruttering av familier kan bli en utfordring da behovet for fosterhjem også er stort for «kjernebarnevernet». Loven åpner for at kartleggingen som omsorgssenteret gjør av barnet kan oversendes bosettingsmyndighet uten hinder av taushetsplikt eller samtykke. Dette vil lette arbeidet for kommunene ved en bosetting. Det er en styrke for omsorgstilbudet til disse barna at de statlige omsorgssentre også skal godkjennes linje med de private og kommunale. På den måten blir det en likeverdig godkjenning av alle bo- og omsorgstilbud til denne gruppen. Videreføringen fra barnevernsloven om at fylkesmannen skal ha et overordnet ansvar for tilsyn med omsorgssentre og familiebaserte tilbud er en styrke.

Loven åpner for et mer differensiert bo- og omsorgstilbud. I utgangspunktet er dette en god endring. Nåværende lovverk åpner kun for plassering i omsorgssentre. Det kan stilles spørsmål ved hvorvidt man på et så tidlig tidspunkt som i ankomstfasen kan si noe om barnets behov for oppfølging annet enn hva man antar er et behov utfra alder. Ved lavere kompetansekrav til ansatte og bemanning på omsorgssentrene, kan det være en fare for at kvaliteten på omsorgen og oppfølgingen som disse barna trenger ikke blir god nok. Det igjen kan medføre at man ikke kommer tidlig inn med nødvendige hjelpetiltak. Det er kommunene ved sin helsetjeneste og ved sine pedagogiske tilbud som vil måtte håndtere disse utfordringene uten at det gis tilstrekkelig økonomisk kompensasjon for dette.

Lavere krav til kompetanse og bemanning i omsorgssentrene enn dagens ordning vil også kunne påvirke kvaliteten på kartleggingen omsorgssenteret skal gjøre av barnet. Er den ikke god nok, vil det også kunne gå utover omsorgen og oppfølgingen av barnet og bidra til økt hjelpebehov fra vertskommunen og/eller en bosettingskommune. Kommunene må da kunne forvente økonomisk kompensasjon fra staten, slik at de kan gi et tilstrekkelig tilbud. Sarpsborg kommune er skeptisk til resultatene for barna av et slikt redusert krav til kompetanse og bemanning.

Loven åpner for en mer nøktern standard som f.eks. at barna ikke lenger har rett til enerom bortsett fra ved særskilte behov, ei heller krav til arealer til lek og fritid. Sarpsborg kommune mener det bør stilles krav om egnede arealer til lek og fritid. Enerom bør fortsatt være hovedregelen for omsorgssentrene. Det er grunn til bekymring for hvilke konsekvenser de foreslåtte endringene vil få for barna dersom de blir sittende lenge i mottak pga. lang saksbehandlingstid. De første årene etter ankomst er avgjørende for flyktningene. Det gjelder både psykiske plager og integreringen.

Sarpsborg kommune ønsker ikke en lovendring som svekker barns oppvekst.

RETT UTSKRIFT

Dato 20. oktober 2016

Kathinka Messel
Møtesekretær

Saksutskrift oversendes saksbehandler for videre oppfølging.